

ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПОСІВНИХ ПЛОЩ СОНЯШНИКУ В СТЕПУ УКРАЇНИ

В.Ф.НЕВЛАД, викладач

Недоліки в організаційно-економічному облаштуванні сільського господарства і особливо рослинництва за роки перебудови і розрухи полягають у тому, що галузь втратила науково обгрунтовані орієнтири, розроблені вченими і впроваджені у виробництво за часів радянської влади і набула хаотичного переважно кон'юнктурного характеру. Зруйновані канонічні основи агротехніки науково обгрунтовані сівозміни, система удобрення полів, система захисту рослин від шкідників і хвороб, втрачені індустриальні і інтенсивні технології. Втрачається мільйонне багатство країни.

Не минула тяжка доля і соняшникову підгалузь. З інтенсивної вона перетворилась в екстенсивну. За 1999 — 2000 рр. урожайність соняшнику знизилася в 1.8 раза. а посівна площа внаслідок цінової кон'юнктури зросла в 2.3 рази Валовий збір зріс на 65,5 відсотків.

Відомо, що соняшник є найбільш засмічуючою культурою на полях. В ідеальному варіанті його з'явлення на одному полі можливе лише через 7-8 років. Практично маємо 2-3 роки. Крім зниження урожайності самого насіння соняшнику він негативно впливає, на зернові культури, як попередник. Тому ми вважаємо, що після збирання соняшнику, поле, особливо в зоні степу, необхідно не займати ніякою культурою, а використовувати як чистий пар. Від цього ми нічого не втрачаємо, бо посіяна по пару озима пшениця дасть прибавку- урожаю в межах 30- 100%.

Стратегічна лінія нашого дослідження з цього питання полягає, в наступному:

- а) скороченні посівних площ до оптимальної науковообгрунтованої межі 1,5- 1.6 млн. га (1500-1600 тис. га);
- б) постійному підвищенні врожайності до межі 1990-1991рр. (а це

близько 18 ц/га).

в) стабільному валовому збору насіння в межах запропонованого балансу, якій повною мірою забезпечує загальний попит.

Протягом останніх років попит на насіння соняшнику зберігається за рахунок потреб переробних підприємств та його експорту. У зв'язку прийняттям Закону України "Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур" від 10 вересня 1999 року № 1033 — ХІV, яким встановлено митну ставку на насіння соняшнику в розмірі 17% відбулися значні зміни в напрямках його використання. Якщо протягом 2000 року експортували з країни понад 834 тис. т насіння, то у 2002 р. лише 68 тис. т. У зв'язку з отриманням значних обсягів виробництва насіння в 2003р. експорт зріс і становив 867 тис. т, але це не вплинуло на обсяги попиту внутрішнього ринку.

Питома вага експорту становила 12,7%, або 387 тис. т. в степовій зоні експорт становив 305 тис. т або 12, 6%.

Науковообгруновано, що в структурі посівних площ степової зони **ПИТОМА** вага посівів соняшнику не може перевищувати 10% .

Оптимальний розмір посівних площ в степовій зоні розрахований економіко-математичній моделі В.І Осадчука. Вона відповідає агрономічним нормам та сівозмінам і не перевищує науково обгрунтовані розміри відведенній площі для посівів соняшнику.

Завдання полягає в тому, щоб повернути на степові поля інтенсивну технологію вирощування соняшнику.